

Ikääntymisen autuus ja kurjuus

Heräyskello soi kolmelta aamuyöllä. Lintuharrastaja nousee vaivoin peiton välistä ja vilkaisee ikkunasta. Sataa tihuttaa ja tuuleekin, ei muuta kuin vällyjen alle takaisin.

Hetkinen, eihän sen näin pitänyt mennä. Eikö jo pitänyt olla menossa, tuuleen ja tuiskuun. Tiput siellä jo odottelee, tai sitten ei.

Kyllä aina ennen lähdettiin. Voiko lintuharrastajakin vuosikymmenten ryteiköissä rämpimisen jälkeen ikääntyä siinä määrin että mukavuudenhalu voittaa ja sitä näkee mieluummin kauniita lintu-unia. Ja kun joskus pääsee liikkeelle sinne ryteikköön, huomaa yhtäkkiä olevansa turvallaan jonkin puunrungon tai oksan takia. Kyllähän tuosta nyt polvi ennen yli nousi! Nyt kuuluu vain rutinaa selästä ja polvesta. Niskaa-kin kolottaa ja olkapäät väsyvät kaukoputken kantamisesta.

Mitä ihmettä? Nytkö sitten aletaan maksaa veroa kaikista niistä aikaisista aamunouduista ja kaiken maailman rytemistä juurakoissa, ruovikoissa, ojissa ja soilla vuosikymmenten varrella. Sekä kantamisista ja stajiaamisesta selkä köyryssä ja niska mutkalla. Kuin harmaahaikaralla konsanaan.

Enkö olisi vielä mieluummin kurki, joka pystyssä ja suorassa tapittaa minua pellon reunassa. Täytyypä katsoa lähempää – ja molskis. Vanhan tutun ojan ylikään ei enää pysty hyppäämään, niin kuin ennen. Nyt lento loppuu metriä ennen ojan reunaan. Siinä missä aiemmin lentää liihottelin yli vetten kuin uljas kotka taivaalla, niin nyt muistutan enemmän liejukanaa.

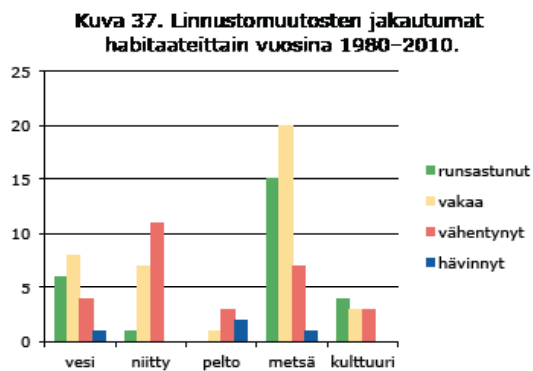
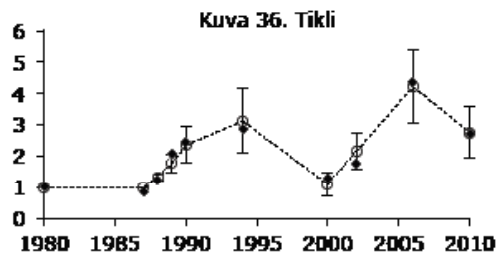
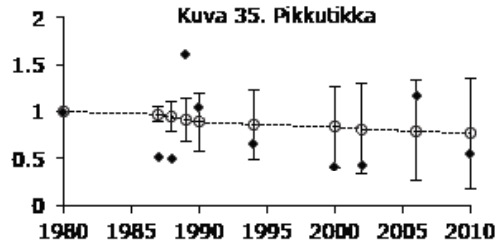
Ja kuka peijooni on tämänkin lintutornin rakentanut. Taivaaseen asti ulottuvine portaineen, vai onko portaita lisätty? Eihän tämä nousu nyt näin pitkä ennen ollut. Pari loikkaa ja oltiin lavalla. Nyt jäykkäkoipinen ja kankeapölväinen orni puuskuttaa ylös. Yrittäen jotenkin saada mononsa mahtumaan minikokoiselle portaalle.

Joku huutaa falco. Missä? Missä? Itse ei näe kuin harmaata taivasta. Kyllä ennen pienen pienen pisteenkin pilvien välistä poimi. Tai kuuli jokaisen sirkutuksen ruovikon kätkeistä. Nyt ei kuule kuin tuulen huminaa, jos sitäkään.

Nuoret katsovat setää hymynkare suupielillään, tai ehkä he näkevät oman tulevan peilikuvansa. Mutta ei nyt sentään saisi lapsia pelotella...

Jollei jalka nousekaan enää entiseen tahtiin tai silmä poimi heti jotain ohikiitävää pistettä taivaalla, niin mitä siitä. Siinä missä nuorempa olisi nähnyt monta yötä painajaisia jostain missatusta pinnasta, niin nyt toteaa vain että oli kiva retki. Eikä minun tarvitse lähteä katsomaan jotain Itä-Mongolian kamelitoittajaa Suomen ääriin. Kun kotipihallakin on lintuja. Iällä on siis etunsakin!

Rauno-setä

Kirjallisuutta

- Anon. 2004. Ruissalon hoito- ja käyttösuunnitelma.
- Engdahl, E. 1906. Jagtminnen från Runsala och Stora Bockholmen invid Åbo. Tidskrift för Jägare och Fiskare 14(6):228-229.
- Fritzén, N. & Tenovuo, R. 1954. Piirteitä Ruissalon linnustosta. Turun ylioppilas 3:267-287.
- Koskimies, P. & Väisänen, R. A. 1988. Linnustonseurannan havainnointiohjeet. Helsingin yliopiston eläinmuseo. 2. painos.
- Lehikoinen, A., Lehikoinen, E., Valkama, J. & Väisänen, R. A. 2011. Trikomonoosiepidemian vaikutus Suomen viherpeippokantaan. Linnut-vuosikirja 2010:110-116.
- Lehikoinen, E. 1979. Rantojen linnut. Kirjassa: Kallio, P. (toim.) 1979. Ruissalo – luontoa ja kulttuuria. ss.114-121
- Lehikoinen, E., Gustafsson, E. ja muut 2003. Varsinais-Suomen linnut. TLY ry.
- Sadelin, P. U. 1810 Fauna Fennica.
- Tenovuo, R. 1979. Metsien laulajat. Kirjassa: Kallio, P. (toim.) 1979. Ruissalo – luontoa ja kulttuuria. ss. 105-113.
- Väisänen, R. A. 2005: Suomen pesivän maalinnuston 84 lajin kannanvaihtelut 1983-2004. Linnut-vuosikirja 2004, ss. 105-119
- D. Wikström, 1945: Lampikerttu, Acrocephalus s. scirpaceus (Herm.) pesinyt Suomessa jo v. 1922 Ornis Fennica 22(1):29-31.

TLY:n aluerariteettikomitean ja BirdLife Suomen rariteettikomitean hyväksymät

vuoden 2012 harvinaisuushavainnot TLY:n havaintojenkeruualueelta

VILLE RÄIHÄ, MIKAEL NORDSTRÖM, KALLE RAINIO, PETER UPPSTU JA MARKUS LAMPINEN

TLY:n aluerariteettikomitea (ARK) ja valtakunnallinen rariteettikomitea (RK) ovat tarkastaneet yhteensä noin 175 vuoden 2012 sekä muutamia vanhempia havaintoja TLY:n havaintojenkeruualueelta. Julkaisukelpoisia RK-havaintoja tehtiin vuoden aikana 21, ja ARK-havaintoja 140, joista 43 koski ajankohdaltaan poikkeavia havaintoja eli fenologiahavaintoja. Lisäksi vuodelta 2012 ilmoitettiin 1 RK- ja 14 ARK-havaintoa, joiden määrittämisestä todettiin riittämättömiksi julkaisua ajatellen. Tämän lisäksi jotkin ilmoitukset ovat edelleen RK:n tai ARK:n käsittelyssä. RK- ja ARK-ilmoitusten määrä on ollut viime vuosina nousussa, ainakin osittain lintuharrastajien määrän kasvun ansiosta.

Hienon harvinaisuusvuoden kruunasi Utössä joulukuulta lähtien talvehtinut kettusirkku, joka oli Suomelle uusi laji ja vasta Euroopan kolmas luonnonvaraiseksi tulkittu havainto lajista! Kovimpaan kastiin kuului myös marraskuussa Jurmossa havaittu Länsi-Euroopassa huippuharvinainen mustakurkkurautainen, joka oli Suomen 9. havainto. Muita suurharvinaisuuksia olivat Mynämäen ja Naantalinnon mustanmerenlokit, Turun etelänharmaalokit, Salon ja Uudenkaupungin grönlanninlokit, Utön nunnatasku, Raision kenttäkerttunen, Utön rusorintakerttu, Kaarinassa ja Turussa keskikesällä havaitut tuli-

päähippiäiset sekä Utön punapäälepinkäinen. Lisäksi arosuohaukasta tehtiin ennätyksellisen paljon havaintoja. Muista alueellisista harvinaisuuksista jalohaikaralla oli erityisen hyvä vuosi, kun taas esimerkiksi leveäpyrstökihua ei havaittu lainkaan.

ARK:n kokoonpano oli vuonna 2012 seuraava: Hannu Huhtinen (pj.), Markus Lampinen (siht.), Pekka Alho, Rami Lindroos, Kalle Rainio, Peter Uppstu sekä heinäkuusta alkaen Ville Räihä. Alho, Huhtinen ja Lindroos luopuivat ARK:n jäsenyydestä usean vuoden ansiokkaan uurastuksen jälkeen ja uutena puheenjohtajana aloitti Kalle Rainio vuoden 2013 alusta alkaen ja uudeksi jäseneksi valittiin Mikael Nordström.

Kategorialuokittelu

Euroopan rariteettikomiteoiden yhteiselin AERC on ylläpitänyt koko Euroopan kattavaa maakohtaista lajiluetteloa. Tätä tarkoitusta varten AERC on ottanut käyttöön oman kategorialuokittelun, jota RK sekä alueelliset komiteat käyttävät:

A. Laji, joka on tavattu ilmeisesti luonnonvaraisena ainakin kerran vuoden 1949 jälkeen.

B. Laji, joka on tavattu ilmeisesti luonnonvaraisena vain vuosien 1800 ja 1949 välillä.

C. Laji, jonka karanteista tai vapautetuista yksilöistä on maahan syntynyt elinvoimainen populaatio tai yksilöt ovat peräisin toisen maan tällaisesta populaatiosta.

D. Laji, joka ei ole lähes varmasti luonnonvarainen (kategoria A) tai lähes varmasti karkulainen (kategoria E).

E. Varma tai lähes varma tarha- tai häkkikarkulainen.

Yksilömäärä

Useimpien lajien nimen perässä on sulkeissa kaksi lukua, jotka tarkoittavat havaittuja yksilömääriä. Ensin on ilmoitettu TLY:n havaintojenkeruualueelta ennen vuotta 2012 havaittujen yksilöiden lukumäärä ja sen jälkeen TLY:n havaintojenkeruualueella vuonna 2012 havaittujen yksilöiden määrä. Laskemalla yhteen suluihin olevat luvut saadaan kyseisen lajin TLY:n havaintojenkeruualueella kautta aikojen tavattujen yksilöiden lukumäärä. RK-lajien yksilömäärät on poimittu vuoden 2012 RK-katsauksesta. ARK-lajien osalta lähteenä on käytetty Varsinais-Suomen linnut -kirjaa (Lehikoinen ja muut 2003) sekä aiempien vuosien ARK-katsauksia. Pientä sekaannusta luvuissa aiheuttavat nykyisen TLY:n toimialueen ja havaintojenkeruualueen muutokset viime vuosien kuntaliitosmyräkässä. TLY:n havaintojenkeruualue